

Список використаної літератури

1. Лобань Г.А., Фаустова М.О., Ананьева М.М., Чумак Ю.В. Навчальні технології у викладанні мікробіології, вірусології та імунології: можливості і проблеми. *Актуальні проблеми Вищої медичної освіти і науки* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Харків, 8 квітня 2021 р.). Харків : ХНМУ, 2021. С. 117–118.
2. Ананьева М.М., Лобань Г.А., Фаустова М.О. Мікробіологічна діагностика захворювань, спричинених грамнегативними неферментуючими бактеріями: навч. посібник. Полтава, 2018. 128 с.
3. Лобань Г.А., Ананьева М.М., Фаустова М.М. Мікробіологія, вірусологія та імунологія. Збірник тестових завдань для студентів медичних факультетів: навч. посібник. Львів: Магнолія 2006, 2020. 192 с.
4. Лобань Г.А., Ананьева М.М., Фаустова М.М. Мікробіологія, вірусологія та імунологія. Збірник тестових завдань для студентів стоматологічних факультетів: навч. посібник. Львів: Магнолія 2006, 2020. 187 с.
5. Лобань Г.А., Федорченко В.І. Мікробіологія, вірусологія та імунологія порожнини рота. Полтава : Верстка, 2003. 123 с.
6. Лобань Г.А., Федорченко В.І. Нормальна мікрофлора порожнини рота та її роль. Український стоматологічний альманах. 2003;1:31–35.
7. Череда В.В., Петрушанко Т.А., Лобань Г.А. Скрининговая оценка колонизационной резистентности слизистой оболочки полости рта. *Вестник стоматологии*. 2011. №2(75). С.33–35.
8. Лобань Г.А., Ананьева М.М., Фаустова М.О., Зачепило С.В., Басараб Я.О. Оцінка міцності збереження знань із мікробіології, вірусології та імунології в студентів медичного факультету. *Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах*: матеріали наук.-практ. конф. – Полтава, 2018. – С.150-152.
9. Боброва Н. О., Федорченко В. І., Ганчо О. В., Зачепило С.В., Коваленко Н.П., Лобань Г.А. Міждисциплінарна інтеграція мікробіології, вірусології та імунології з попередніми і наступними навчальними дисциплінами. *Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні*: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 21 березня 2019 р.). Полтава, 2019. С. 20–21.
10. Loban G., Faustova M., Ananieva M., Kostenko V. COVID-19: the time for reconsidering and improving on-line learning in the context of medical education in Ukraine. *Fundamental and Applied Researches in Practice of Leading Scientific Schools*. 2020. 38(2). P.135–143.

ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ (ФАХОВИХ) КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Лозовська Т.А.

Кременчуцький медичний фаховий коледж імені В.І. Литвиненка

Актуальне завдання сучасного закладу фахової передвищої освіти — пошук оптимальних шляхів зацікавлення студентів навчанням, спонукання до творчості, виховання життєво, професійно й соціально компетентної особистості, здатної застосовувати здобуті знання в практичній діяльності. Одним із провідних шляхів реалізації цих завдань є застосування нових освітніх технологій, уміле використання можливостей дидактичних матеріалів у освітній діяльності викладача.

Ключові слова: інформаційно-комунікативні технології, дидактичні матеріали, робочий зошит, освітні ресурси, програмні засоби.

The urgent task of a modern professional higher education establishment is to find optimal ways for students to be interested in learning, to encourage creativity, to educate a vitally, professionally and socially competent person who is able to apply the acquired knowledge in practice. One of the leading ways to implement these tasks is the use of new educational technologies, skillful use of didactic materials in the educational activities of the teacher.

Key words: information and communication technologies, didactic materials, workbook, educational resources, software.

Підвищення якості освітньої й професійно-практичної підготовки майбутніх фахових молодших бакалаврів, фахових бакалаврів відповідно до світових і загальноєвропейських стандартів із метою посилення конкурентоспроможності вітчизняної медичної освіти й оптимізації умов для міжнародної мобільності студентів-медиків і розширення можливостей українських медичних фахівців на вітчизняному й міжнародному ринках праці зумовлені часом і проголошенням Україною курсу на євроінтеграцію.

Медична освіта забезпечується мережею медичних, фармацевтичних і стоматологічних коледжів, інститутів, академій та університетів, в яких відбувається фахова передвища (середньоспеціальна) і вища фахова підготовка, перекваліфікація й удосконалення майстерності, а також післядипломна освіта медичних кадрів різних рівнів. Сучасний розвиток медичної науки і практики зумовлює необхідність вносити корективи в підготовку й підвищення кваліфікації медичних працівників із наближенням їхньої освіти до міжнародних стандартів. Важливою складовою частиною цього завдання є боротьба за високу якість знань, умінь і навичок студентів, формування в них навичок самостійної розумової праці, розвиток клінічного мислення й виховання творчої особистості; власне, мова йде про шляхи й засоби оптимізації освітнього процесу. Одним із ефективних засобів став дидактичний матеріал. Дидактичний матеріал — особливий тип наочного навчального посібника, переважно карти, таблиці, робочі зошити, набори карток із текстом, цифрами чи малюнками, реактиви, рослини тощо, які роздаються студентам для самостійної роботи в аудиторії та вдома або демонструються викладачем на занятті.

Характеристика дидактичного матеріалу може змінюватися залежно від цілей, характеристик студентів і умов навчання, а також інфраструктури й доступу до технологій. Характеристики дидактичних засобів:

- можливість пристосувати для використання з допомогою викладача або без нього;
- використовувати його індивідуально або в групах;
- універсальність; навчальний матеріал може бути розроблений для різного контексту й орієнтований на мотивацію;

- дизайн матеріалу має викликати інтерес й цікавість до проблеми, що розглядається;
- джерело інформації;
- можливість позначити швидкість прогресу в когнітивному розвитку, здібностей, інтересів студента;
- дозволяє студенту розробляти стратегії оцінки, планування й організації власного навчання;
- пропонує огляд або відображення власних знань, модифікує схеми роботи.

Приклади дидактичних матеріалів, які можуть бути створені засобами Word:

- інструкції для виконання завдань;
- картки з вправами для розв'язання завдань;
- картки з описом понять і явищ;
- списки контрольних питань і тести, засоби самооцінки;
- довідкові матеріали;
- таблиці, схеми, графіки й діаграми даних;
- доміно, кросворди, ребуси, чайнворди тощо.

Особлива увага приділена конструюванню поліфункціональних робочих зошитів із предметів професійно-теоретичної підготовки. Наприклад: пропонуємо дидактичний матеріал — робочий зошит з анатомії людини [3], тема «Гемодинаміка».

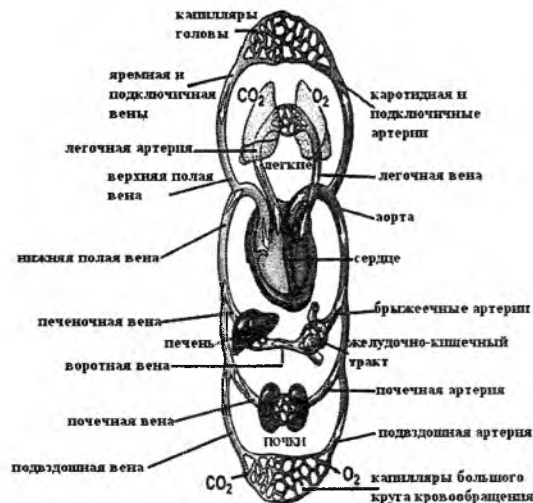
ГЕМОДИНАМІКА

Мета: *вивчити структуру й функції кровоносних судин, закономірності циркуляції крові судинами, регуляцію кровообігу.*

Теоретичні питання

1. *Анатомічна й фізіологічна організація системи кровообігу.*
2. *Закон руху крові судинами.*
3. *Артеріальний тиск: види, характеристика.*
4. *Артеріальний пульс, його властивості.*
5. *Особливості руху крові судинами.*
6. *Регуляція кровообігу.*

Завдання 1. Охарактеризуйте рух крові великим і малим колами кровообігу. Їхнє значення.

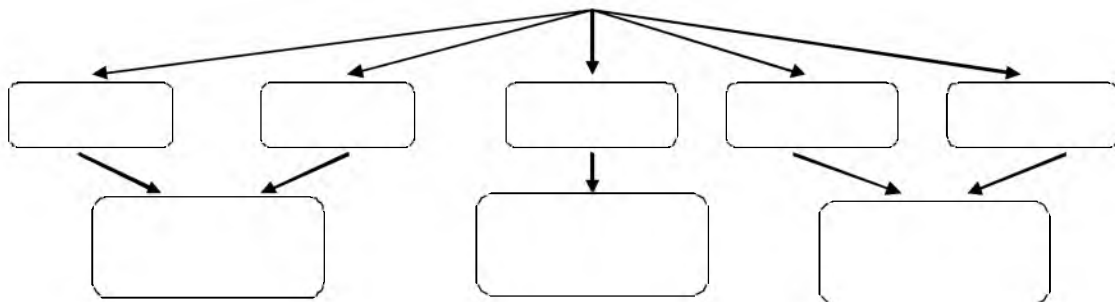

Велике коло кровообігу _____

Мале коло кровообігу _____

Завдання 2. Заповніть схему «Типи судин»:

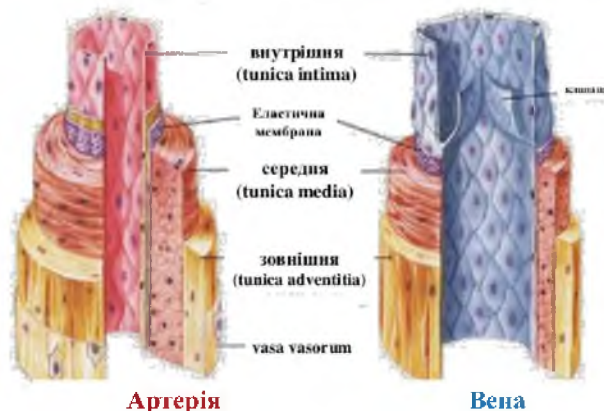
КРОВОНОСНІ СУДИНИ

СУЧАСНІ ТRENДИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ: ПЕРСПЕКТИВИ І ЗДОБУТКИ

Завдання 3. Опишіть будову стінки судин.

Стінка судин (**артерій та вен**) складається з трьох оболонок:

1. Внутрішня оболонка (інтима) _____
2. Середня оболонка (медіа) _____
3. Середня оболонка (адвентиція) _____

Завдання 4. Охарактеризуйте типи судин за їхніми функціями.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

Завдання 5. Охарактеризуйте основний закон гемодинаміки.

Завдання 6. Охарактеризуйте параметри гемодинаміки.

1. Об'ємна швидкість кровообігу _____
2. Лінійна швидкість кровообігу _____

Завдання 7. Дайте визначення поняттю «АРТЕРІАЛЬНИЙ ТИСК». Охарактеризуйте його види.

- АРТЕРІАЛЬНИЙ ТИСК – це _____
- Систолічний _____
- Діастолічний _____
- Пульсовий _____

Завдання 8. Дайте визначення поняттю «АРТЕРІАЛЬНИЙ ПУЛЬС» і охарактеризуйте його властивості.

- АРТЕРІАЛЬНИЙ ПУЛЬС – це _____
- Властивості:
1. _____
  2. _____
  3. _____
  4. _____
  5. _____

Завдання 9. Опишіть особливості руху крові венами.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Завдання 10. Назвіть основні механізми регуляції кровообігу.

Нервова регуляція	Гуморальна регуляція	Рефлекторна регуляція

Отже, робочий зошит вирішує завдання щодо опанування студентами способів самостійного активного засвоєння знань, систематизації вмінь.

Список використаної літератури

1. Гарбусев В. Комп'ютерна графіка / В. Гарбусев, Н. Вовковінська. – К. : Шкільний світ, 2008. – 112 с.
2. Данилова О. Мультимедія власноруч: текст, графіка, аудіо, анімація, відео / О. Данилова, В. Манако, Д. Манако. – К. : Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 120 с.
3. Лозовська Т.А. Робочий зошит з дисципліни «Анатомія людини» для студентів спеціальності 223 Медсестринство: навчальний посібник. – Кременчук: Циклова комісія дисциплін природничо-наукової підготовки (протокол № 3 від 04.03.2021р.), 2021. – 127 с.

4. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / [Пехота О.М., Кітченко А.З., Любарська О.М. та ін.] ; за ред. О.М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2003. – 255 с.
5. Чемерис О.А. Якість освіти як загальна тенденція європейської інтеграції / О.А. Чемерис // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2005. – Вип. 25.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПЛАСТИЧНА ТА РЕКОНСТРУКТИВНА ХІРУРГІЯ»

Локес К.П., Аветіков Д.С., Розколупа О.О.

Полтавський державний медичний університет

Висока поширеність дефектів і деформацій щелепно-лицевої локалізації створює необхідність підготовки висококваліфікованих медичних кадрів. Для якісного навчального процесу необхідне використання широкого спектра методів навчання, які потребують активної участі обох сторін-учасниць навчального процесу – викладача і здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: навчальний процес, пластична та реконструктивна хірургія.

Widespread defects and deformations of the maxillofacial localization creates the need for training of highly qualified medical personnel. For a quality educational process it is necessary to use a wide range of teaching methods that require the active participation of both parties involved in the educational process (teacher and higher education).

Key words: educational process, plastic and reconstructive surgery.

Пластичні та реконструктивно-відновлювальні оперативні втручання з приводу деформованих тканин і втрачених органів людського організму завжди є актуальним питанням у колі медико-соціальних проблем людства. Постійне підвищення рівня побутового й виробничого травматизму, руйнівна сила сучасної зброї та зростаюча кількість онкологічних хвороб зумовлюють наявність тяжкої категорії пацієнтів із суттєвими ушкодженнями щелепно-лицевої локалізації різного генезу, лікування й реабілітація яких потребують від лікаря високого рівня знань і практичних навичок, наявності чіткого й незалежного клінічного мислення [4].

Для підготовки спеціалістів, які можуть надавати допомогу такій групі пацієнтів, на кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії з пластичною і реконструктивною хірургією голови та шиї впроваджено курс за вибором «Пластична та реконструктивна хірургія голови та шиї», мета якого – створити умови для формування конкурентоспроможних, висококваліфікованих лікарів. На тлі впровадження спеціальності «Щелепно-лицева хірургія» це питання зазнає ще більшої актуальності й нагальної необхідності.

Рівень засвоєння матеріалу з даної тематики багато в чому залежить від того, якими наочними технічними засобами навчання користується викладач для проведення практичного заняття. Це зобов'язує викладача проводити пошук і застосовувати нові сучасні форми й методи навчально-методичної роботи, які в першу чергу пов'язані з використанням комп'ютерних технологій і підвищенням наочності подання інформації [1; 5].

Для якісного викладання клінічних дисциплін для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Стоматологія» необхідно використовувати різноманітні методи навчання:

– словесні методи – розповіді й бесіди, де активнішу роль виконує викладач;

– наочні – показ, демонстрація – необхідні для розширення уявлення майбутніх лікарів про вивчену тематику; цей метод також характеризується переважною активністю викладача;

– практичні методи, які комбінують зусилля й викладача, і здобувачів освіти [3].

Також слід виділити інтерактивне навчання, яке завдяки міжособистісній взаємодії між учасниками навчального процесу сприяє швидшому, якіснішому й довготривалому засвоєнню необхідних знань і вмінь.

Для досягнення бажаного результату необхідна тісна співпраця здобувачів вищої освіти з викладачем, спрямована на реалізацію цілей і цінностей становлення особистості майбутнього лікаря й опанування ним професійних навичок.

Для покращення опанування матеріалів із дисципліни «Пластична та реконструктивна хірургія» необхідно протягом практичних занять використовувати методи проблемно-орієнтованого навчання, спрямованого на самостійне активне вирішення проблемної ситуації або клінічного випадку, які представлені викладачем. Використання такого підходу до навчання зумовлює не тільки творче оволодіння професійними навичками, а й розвиток інтелектуально-творчих і ментальних здібностей [6; 7].

Саме постановка проблеми або проблемної задачі, яка відтворює реальні клінічні випадки, дає змогу здобувачам вищої освіти легко перейти до професійного середовища. Процес самостійного або колективного вирішення поставленої задачі чи проблеми стимулює більш швидке й якісне формування навичок самоорганізації, самоконтролю й навчання, що сприяє розвитку мотивованого підходу до навчання і вкрай необхідне для формування світогляду й відповідальності майбутнього лікаря.

Ураховуючи той факт, що пластична й реконструктивна хірургія є галузями медицини, які постійно й невинно розвиваються, використання комп'ютерних технологій під час навчання на даному курсі стає необхідною складовою, яка дозволяє проводити ретельне обстеження пацієнтів із різною патологією, у режимі реального часу планувати пластичні й реконструктивні оперативні втручання в ділянці голови і шиї й прогнозувати можливі ускладнення [2].

Для впровадження в навчання таких методів на кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії з пластичною і реконструктивною хірургією голови та шиї впроваджується експериментальна клініко-морфологічна навчально-наукова лабораторія з вивчення проблеми і розробки нових методів пластичних, відновлювально-реконструктивних операцій. У лабораторії здобувачі вищої освіти разом із викладачем розробляють програми науково-дослідної й навчальної роботи.